

Elżbieta Pasierbek

Zespół Szkół Elektronicznych, Elektrycznych i Mechanicznych
im. J. Śniadeckiego w Bielsku-Białej

WSPÓŁCZESNA DONŻUANERIA

– CZYLI WYBÓR ZAWODU

A POTRZEBA KONSUMPCJI

Wprowadzenie

Celem artykułu jest próba poznania losów zawodowych grupy absolwentów średniej szkoły zawodowej kształconych w zawodzie technik mechatronik w kontekście dokonanego wyboru zawodu oraz przygotowania jakie otrzymali w szkole do podjęcia dalszej nauki i pracy. Określenie losy zawodowe absolwentów używane jest w niniejszej pracy w rozumieniu ścieżek zawodowych uczniów w dwa lata po opuszczeniu szkoły. Artykuł opiera się na panelowych badaniach ankietowych, którym poddano młodzież kształconą w zawodzie technik mechatronik na kolejnych etapach rozwoju zawodowego, tj. na etapie czteroletniej nauki zawodu w szkole oraz w roli absolwenta.

Przedstawione w pracy wyniki badań losów zawodowych absolwentów są wstępnymi wynikami pilotażowego badania losów zawodowych absolwentów 10 średnich szkół zawodowych.

Zawód mechatronika oceniany jest jako zawód przyszłości. Zainteresowanie młodych ludzi kształceniem się w tym zawodzie skutkuje największym przyrostem osób przystępujących do egzaminu z przygotowania zawodowego w Polsce ciągu kilku minionych lat¹.

W literaturze przedmiotu wiele napisano o potrzebie prowadzenia badań losów absolwentów szkół zawodowych². M. Kabaj opracował system koordynacji

¹ M. Gruza, J. Mirosław: *Metodologiczne założenia badań empirycznych*. W: *Unowocześnianie metod i form kształcenia zawodowego w Polsce*. Red. U. Jeruszka. IPiSS, Warszawa 2012, s. 133.

² K. Korabiowska-Nowacka, 1974; M. Kabaj, 1998; U. Jeruszka, 2001; U. Jeruszka, 2002; U. Jeruszka, 2012 i inni.

kształcenia zawodowego i rynku pracy³. Wskazał w nim, że badanie losów absolwentów jest jedną z metod integracji szkoły z potrzebami gospodarki. „Jeżeli szkoła zawodowa ma ponosić część odpowiedzialności za losy absolwentów, to musi dysponować informacjami o zatrudnieniu, (bezrobociu), karierach, opinii absolwentów o przydatności wiedzy zdobytej w szkole”⁴. K. Korabiowska-Nowacka opracowała procedurę badań przydatności do pracy uczniów kończących szkoły zawodowe⁵. U. Jeruszka korzystając z tej procedury zaproponowała nowe podejście do badań nad losami absolwentów szkół zawodowych⁶.

Søren Kierkegaard, powszechnie uważany za intelektualnego ojca europejskiego egzystencjalizmu, w swej twórczości przedstawił ciekawą i użyteczną z socjologicznego punktu widzenia postać Don Juana. Don Giovanni jest przykładem osoby przebywającej w tym, co filozof określał mianem estetycznego stadium życia⁷. Warto zapytać, dlaczego Don Juan jako archetyp ma tak wiele cech wspólnych ze współczesną młodzieżą?

Zespół zjawisk określany mianem ponowoczesności w dużej mierze zburzył (czy też zaburzył) dotychczasową aksjologię opartą na metafizyce chrześcijańskiej oraz wiążącym się z nią systemem etyczno-prawno-społecznym. Niemal dosłownie rozumianą donżuanerię dostrzegać można było wśród członków popularnego w latach 60. i 70. ruchu hippisów. Żyli jak wiemy w komunach, palili marihuane, odrzucali większość norm obyczajowych oraz rezygnowali z planowania przyszłości.

Za bardziej współczesną formę zatracenia się w zmysłowości wielu socjologów, jak np. Zygmunt Bauman⁸, uważa konsumpcjonizm. Jak pokażą w niniejszej pracy badania, dostrzec można pewną ewolucję między donżuanerią lat 70. a współczesnym konsumpcjonizmem. O ile hippisów określić można mianem hedonistów, poszukujących rozkoszy za wszelką cenę, to młodych ludzi (choćby takich, jak ci, którzy są bohaterami niniejszej pracy) cechuje pragmatyzm. Przesłanki dokonywanych wyborów zawodu, pragmatyczne myślenie i docenianie użytecznych walorów praktycznego działania, pragnienie konsumowania oraz ich zawodowe losy dowodzą, że daleko im do hipisów, a bliżej do współczesnej pragmatycznej donżuanerii.

³ M. Kabaj: *Projekt systemu integracji edukacji zawodowej i rynku pracy. W kierunku kształcenia dualnego*. „Polityka Społeczna” 1998, nr 9, s. 3-9.

⁴ Ibid., s. 8.

⁵ K. Korabiowska-Nowacka: *Procedura badań przydatności do pracy absolwentów szkół zawodowych*. PAN, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1974.

⁶ *Metody badania losów i karier absolwentów szkół zawodowych*. Red. U. Jeruszka. IPiSS, Warszawa 2001, s. 20-25.

⁷ F. Copleston: *Historia filozofii. Od Fichtego do Nietzschego*. Tom 7. Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2006, s. 295-296.

⁸ Z. Bauman: *Społeczeństwo w stanie obłąkania*. Wydawnictwo Sic s.c., Warszawa 2006.

Widzimy zatem, jak hippisowski hedonizm uległ transformacji w rozsądniejszy epikureizm, w zamian i w nadziei na przyszłe korzyści materialne. Hipotezę tę starano się udowodnić w niniejszej pracy.

1. Wybór zawodu

Przesłanki dokonywanych wyborów zawodu mogą mieć istotne znaczenie dla dalszej nauki oraz przyszłej pracy. Stąd pierwsze badanie ankietowe uczniów jest próbą odpowiedzi na pytanie, czym kierowali młodzi ludzie dokonując tego wyboru. Ankieta daje możliwość wybrania kilku odpowiedzi (kafeteria koniunktywna)⁹. Próba badawcza obejmuje grupę 31 uczniów (chłopców) kształconych w zawodzie technik mechatronik. Badania dokonano w 2010 roku przed opuszczeniem przez uczniów szkoły.

Tabela 1

Czynniki wyboru zawodu

Lp.	Wskaźnik	% wskazań
1.	Przypadek	6%
2.	Zainteresowania	35%
3.	Zdolności	12%
4.	Potrzeby rynku pracy	16%
5.	Perspektywa dobrze płatnej pracy	53%

Źródło :Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Suma procentowa wskazań nie jest równa sto, z uwagi na możliwość wyboru więcej niż jednego czynnika. Podejmowane decyzje nie były w 94% przypadkowe. Można założyć, że były to ich świadome decyzje podyktowane konkretnym namysłem.

Po pierwsze, najważniejszym motywem jak wynika z badań, jest przekonanie uczniów, że kształcony zawód zapewni im „perspektywę dobrze płatnej pracy”. Jest to informacja o pragmatycznym myśleniu, postrzegającym kształcenie jako inwestycję, która w przyszłości umożliwi osiągnięcie oczekiwanego dochodu. Za D.E. Superem można powiedzieć¹⁰, że wartości są celami, które umożli-

⁹ Idem: *Zasady badań pedagogicznych, strategie ilościowe i jakościowe*. Wydawnictwo „Żak”, Warszawa 2001, s. 97.

¹⁰ E. Hornowska, W. Paluchowski: *Technika badania ważności pracy. Model teoretyczny i wstępne wyniki*. W: *Psychologiczne i psychometryczne problemy diagnostyki psychologicznej*. Red. J. Brzeziński. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 1993, s. 105-119.

wią jednostkom zaspokojenie ich potrzeb. Jak wiemy, poznanie wartości daje nam odpowiedź na pytanie, jak ludzie działają i dlaczego coś robią. Można wnioskować, iż „pragnienie konsumowania” (odroczone w czasie) stanowi dla uczniów najważniejszą przesłankę wyboru. Motywację tego wyboru uzasadnia E. Ciepucha: „Zawód wyuczony może decydować o szybkości i skuteczności wejścia na rynek pracy. Dlatego wybór kierunku w coraz większym stopniu będzie uwarunkowany możliwością znalezienia interesującej i dobrze płatnej pracy”¹¹.

Drugim najważniejszym powodem wyboru zawodu były posiadane zainteresowania. Zainteresowania, czyli kombinacja wiedzy (aspekt poznawczy roli) i oddania (afektywny element roli)¹². Poznanie zainteresowań to odpowiedź na pytanie: „co uczniowie będą/chcieli by robić wykonując wybrany zawód?”. Uzyskane wyniki badań wskazują, że zainteresowania wśród 35% uczniów zadecydowały o wyborze kierunku kształcenia¹³. Można zaryzykować tezę, że 65% ankietowanych wybierając zawód nie do końca potrafiło sprecyzować swoje zainteresowania lub świadomie zmarginalizowało ich znaczenie przy wyborze.

Kolejnym w hierarchii ważności czynnikiem wyboru są „potrzeby rynku pracy”. Tylko 16% uczniów wskazało ten powód jako istotny. Można wnioskować, że 16% uczniów w przypadku wyboru zawodu wzięło pod uwagę aspekt gospodarczy i społeczny. Tylko 12% badanych wskazuje, że to posiadane zdolności zadecydowały o dokonanym wyborze.

Drugie badanie dotyczące oceny wyboru zawodu miało miejsce tuż przed maturą i opierało się na kwestionariuszu A. Kargulowej¹⁴, który zawiera 8 wskaźników oceniających wybór zawodu¹⁵, które w dalszej kolejności poddane zostaną krótkiej analizie. Badaniem drugim objęto tę samą grupę uczniów uczestniczących w badaniu pierwszym.

¹¹ E. Ciepucha: *Losy zawodowe absolwentów w ujęciu regionalnym. Studium przypadku – metody badania losów absolwentów regionu łódzkiego*. W: *Metody badania losów i karier absolwentów szkół zawodowych*. Red. U. Jeruszka. IPiSS, Warszawa 2001, s. 68.

¹² A. Paszkowska-Rogacz: *Psychologiczne podstawy wyboru zawodu. Przegląd koncepcji teoretycznych*. KOWEZIU, Warszawa 2003, s. 89.

¹³ Niniejsza analiza czynników wyboru zawodu jest potwierdzeniem badania prowadzonego przez E. Drogosz-Zabłocką dotyczą znaczenia zainteresowań w procesie wyboru zawodu. E. Drogosz-Zabłocka: *Spoleczne i edukacyjne determinanty wyboru zawodu*. W: *Unowocześnienie metod...*, op. cit., s. 136.

¹⁴ A. Kargulowa: *O teorii i praktyce poradnictwa zawodowego*. PWN, Warszawa 2006, s. 115.

¹⁵ Ibid. „Ze skali 1-3-5 uczniowie wybierali punkty; 1 – gdy wymienione zjawisko jest niezauważalne, 3 – gdy wymienione zjawisko daje się zauważyć, ale nie wyróżnia ucznia w zespole klasowym, 5 – gdy wymienione zjawisko wyróżnia ucznia w zespole klasowym”.

Tabela 2

Ocena wyboru zawodu

Lp.	Wskaźnik	1 pkt.	3 pkt.	5 pkt.
1.	Oceny z przedmiotów zawodowych	5%	77%	18%
2.	Udział w zajęciach nieobowiązkowych związanych z przygotowaniem do zawodu	77%	23%	0%
3.	Czytelnictwo prasy i literatury fachowej nieobjętej lekturą obowiązkową	45%	37%	18%
4.	Własne wytwory wymagające elementów wiedzy fachowej	45%	23%	32%
5.	Hobby wskazujące na zainteresowania zawodowe	27%	50%	23%
6.	Fakty zastosowania wiedzy fachowej w życiu codziennym	18%	50%	32%
7.	Ujawnianie w dyskusjach zainteresowania zawodowe	23%	59%	18%
8.	Inne zjawiska świadczące o zainteresowaniach zawodowych nieuwzględnione wyżej	32%	54%	14%

Źródło: A. Kargulowa: *O teorii i praktyce poradnictwa zawodowego*. PWN, Warszawa 2006, s. 115.

Spośród badanej grupy 5% wskazało na 1 pkt we wskaźniku „Oceny z przedmiotów zawodowych”. Należy przez to rozumieć, że w dokonanej ocenie 5% badanych sytuowało uzyskiwane oceny z przedmiotów zawodowych w dolnej skali ocen szkolnych, tj. na poziomie oceny „1” (tj. niedostateczny) lub/i „2” (tj. dopuszczający). Natomiast ponad 2/3 uczniów zaznaczyło, że nie wyróżnia się w zespole klasowym biorąc pod uwagę wskaźnik uzyskiwanych ocen. Oznacza to, że aż 77% spośród badanych w dokonanej ocenie wyboru zawodu lokuje swoje oceny z przedmiotów zawodowych na poziomie oceny „3” (tj. dostateczny) lub/i „4” (tj. dobry). Natomiast prawie co piąty jest zdania, że wyróżnia się w grupie pod względem uzyskiwanych ocen z przedmiotów zawodowych, co może oznaczać, że 18% spośród badanych sytuuje uzyskiwane oceny z przedmiotów zawodowych w górnej skali ocen szkolnych, tj. na poziomie oceny „5” (tj. bardzo dobry) lub/i „6” (tj. celujący)¹⁶.

Można stwierdzić, że badana grupa uczniów uzyskiwała relatywnie niezłe oceny z przedmiotów zawodowych (co zostało potwierdzone egzaminem z przygotowania zawodowego zdawanym przez absolwentów po ukończeniu szkoły, tj. częścią teoretyczną egzaminu).

77% badanych wskazuje na brak „udziału w zajęciach nieobowiązkowych związanych z przygotowaniem do zawodu”.

Prawie połowa badanej grupy wskazuje na 1 pkt w samoocenie czytelnictwa prasy i literatury fachowej nieobjętej lekturą nieobowiązkową oraz własnych wytworach wymagających elementów wiedzy fachowej.

¹⁶ Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. Dz.U. 2007, nr 83, poz. 562, § 13.1.

45% spośród badanych przypisuje czytelnictwu prasy i literatury fachowej nie objętej lekturą obowiązkową 1 pkt, zatem można stwierdzić, że w ocenie blisko połowy badanych uczniów wymienione zjawisko jest niezauważalne. Natomiast 18% badanych przypisuje wymienionemu wskaźnikowi wartość pkt. 5, co w dokonanej ocenie oznacza, że wyróżnia się pod tym względem w zespole klasowym (w rozumieniu – znacznie więcej czyta prasy i literatury nieobowiązkowej od innych w badanej grupie). Wiele czynników może decydować o poziomie czytelnictwa literatury fachowej nieobjętej lekturą obowiązkową w szkole. Jednym z nich może być stopień zainteresowania kształconym zawodem.

50% uczestników badania wskaźnikowi posiadanie hobby¹⁷, które wskazywałoby na zainteresowania zawodowe przypisało 3 pkt., natomiast 27% z nich zaznaczyło 1 pkt, co oznacza, że wymienione zjawisko nie jest zauważalne.

Spośród wyszczególnionych 8 wskaźników najmniejszy procent badanych (tj. 18%) przypisał w skali od 1-5 pkt. największą (zbieżną) ilość punktów (tj. 5 pkt.) trzem wskaźnikom, tj. „ujawnianym w dyskusjach zainteresowaniach zawodowych” oraz „czytelnictwu prasy i literatury fachowej nieobjętej lekturą obowiązkową oraz ocenom z przedmiotów zawodowych”.

Reasumując można powiedzieć, że niewielkie zainteresowanie czytelnictwem prasy i literatury fachowej nieobjętej lekturą obowiązkową może być skutkiem wyboru zawodu bez nadmiernego kierowania się zainteresowaniami.

Z kolei największy procent uczniów (tj. 32%) przypisał największą ilość punktów (tj. 5 pkt.) dwom wskaźnikom, mianowicie wskaźnikowi „Własne wytwory wymagające elementów wiedzy fachowej” oraz wskaźnikowi „Fakty zastosowania wiedzy fachowej w życiu codziennym”. Jest to podkreślenie pragmatycznego i utylitarne aspektu wyboru zawodu przez uczniów oraz nadaniu praktycznemu działaniu i użytkowym walorom kształcenia większej wartości.

2. Losy zawodowe absolwentów

Badanie losów zawodowych absolwentów można postrzegać jako zewnętrzną ocenę rezultatów (efektów) kształcenia i wychowania, jakie uczniowie otrzymali w szkole. Ocena ta odnosi się do absolwenta szkoły, jego umiejętności odpowiedniego zachowania się na rynku pracy, podjęcia zatrudnienia w kształconym w szkole zawodzie oraz trafności dokonanych wyborów edukacyjno-zawodowych po ukończeniu szkoły.

¹⁷ *Mały słownik języka polskiego*. Red. S. Skorupka, H. Auderska, Z. Lempicka. PWN, Warszawa 1969, s. 225. Hobby: amatorskie zamiłowanie do czego, zajmowanie się czymś po amatorsku, z wielkim zapałem.

W artykule skoncentrowano się na wybranych wynikach badań¹⁸ dotyczących absolwentów kształconych w zawodzie technik mechatronik, którzy będąc w szkole zostali poddani opisanym wcześniej badaniom, tj. „Wyboru zawodu” i „Oceny wyboru zawodu”. W badaniu losów zawodowych wzięli udział absolwenci szkoły w dwa lata po jej ukończeniu.

Po pierwsze, przedmiotem zainteresowań była odpowiedź na pytanie: „W jakim stopniu ukończona szkoła spełniła oczekiwania w zakresie teoretycznego przygotowania do wykonywania zawodu, praktycznego przygotowania do zawodu, zapewnienie dostępu informacji na temat wyboru dalszego kształcenia i planowania kariery zawodowej oraz przygotowania do wejścia na rynek pracy (umiejętność poszukiwania pracy, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej)”.

Badana grupa absolwentka była zgodna w ocenie przygotowania teoretycznego jakie otrzymali w szkole do wykonywania zawodu. W czterostopniowej skali „tak”, „raczej tak”, „raczej nie”, „zupełnie nie” jednomyślnie absolwenci stwierdzili, że szkoła „raczej spełniła” ich oczekiwania w tym zakresie (co potwierdziło wyniki poprzedniego badania, tj. „Oceny wyboru zawodu”). Opinia absolwentów ponadto znajduje potwierdzenie w zdawalności części teoretycznej egzaminu z przygotowania zawodowego. Na 26 zdających ten egzamin 24 spośród badanych pozytywnie zaliczyło jego część teoretyczną.

Odmiennego zdania byli ankietowani absolwenci odnośnie do przygotowania praktycznego do zawodu. 2/3 spośród badanych była zdania, że szkoła „raczej nie” spełniła ich oczekiwań w tym zakresie. Powyższa opinia absolwentów znajduje odzwierciedlenie w uzyskanych wynikach z części praktycznej egzaminu z przygotowania zawodowego. Na 26 uczniów zdających egzamin, 8 spośród nich nie zaliczyło części praktycznej egzaminu. Powyższa informacja na temat opinii absolwentów w zakresie przygotowania ich teoretycznego i praktycznego przez szkołę jest zbieżna z wynikami badań w tym zakresie prowadzonymi w Polsce¹⁹. Ponadto, jak wynika z badań uczniów kształconych w zawodzie mechatronika prowadzonych przez E. Drogosz-Zabłocką, „[...] blisko 26,5% uczących się tego zawodu uczniów ukończy szkołę z przekonaniem, że nie uzyskali przygotowania zawodowego jakiego oczekiwali”²⁰.

¹⁸ Badaniem pilotażowym losy zawodowe absolwentów szkół zawodowych objęto absolwentów kształconych w zawodzie technik mechatronik (26 mężczyzn) i technik informatyk (3 kobiety, 30 mężczyzn). Badanie przeprowadzono w kwietniu 2012 roku, tj. w dwa lata od ukończenia szkoły przez uczniów, metodą ankiety elektronicznej.

¹⁹ E. Ciepucha: Op. cit., s. 70-71.

²⁰ E. Drogosz: *Spoleczne i edukacyjne determinanty wyboru zawodu*. W: *Unowocześnianie metod...*, op. cit.

2/3 spośród absolwentów którzy nadesłali ankiety pozytywnie oceniło zapewnienie przez szkołę możliwości dostępu do informacji na temat wyboru dalszego kształcenia i planowania kariery zawodowej.

Następny obszar badań dotyczył procesu poszukiwania i podjęcia pracy. Kolejne pytanie skierowane do absolwentów: „W jaki sposób znalazł Pan/Pani pierwszą pracę?”. Jak wynika z analizy nadesłanych ankiet zdecydowana większość absolwentów znalazła pierwszą pracę przez bezpośredni kontakt z pracodawcą²¹. Absolwenci wskazali, że pierwszą pracę otrzymali zgłaszając się bezpośrednio do pracodawcy oraz korzystając z pomocy znajomych lub rekomendacji (polecenia) innych. 2/3 spośród nich wskazało, że pierwszą pracę otrzymało do 3 miesięcy po ukończeniu szkoły. Należy zaznaczyć, że część absolwentów wskazała, że pierwszą pracę podjęła ucząc się jeszcze w szkole.

Po analizie nadesłanych ankiet można stwierdzić, że w badanej grupie nie ma osób bezrobotnych, jednakże rzeczywistość rynku pracy zweryfikowała wybór zawodu kształcenia, którego dokonali absolwenci przed sześcioma laty. Badanie losów zawodowych wykazało, że na pięciu pracujących absolwentów jeden pracuje w wyuczonym (kształconym) zawodzie. Z „Raportu o stanie edukacji 2010” wynika, że 44% młodzieży w tym absolwentów podejmuje pracę niezgodną z wyuczonym zawodem²².

Można wnioskować, że ankietowani absolwenci na początku drogi zawodowej wykazali się elastycznością wobec oczekiwań pracodawców, chęcią dalszej nauki i gotowością przekwalifikowania się.

Zważywszy na fakt, że w opinii ponad 60% badanych szkoła przygotowała ich do wejścia na rynek (umiejętność poszukiwania pracy, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej) pracy można stwierdzić, że absolwenci powinni umieć pracy szukać.

Jak wykazało badanie, celem większości ankietowanych absolwentów kształconych w zawodzie technik mechatronik po ukończeniu szkoły jest podjęcie zatrudnienia. Analiza nadesłanych ankiet wskazała, że nie ma wśród nich osób o statusie osoby bezrobotnej. Jedna osoba studiująca wskazała, że pracy szuka. Większość którzy odpowiedzieli na ankietę pracuje (pozostali podjęli studia) i określają ten wybór jako zaplanowany, tj. świadomy wybór ścieżki zawodowej. Uzasadniając ten wybór absolwenci piszą: „Wolę zdobywać doświadczenie zawodowe. Studia to strata czasu. Dowodem jest ilość ludzi z wyższym wykształceniem, a mimo to dzielą ze mną stanowisko”. Do innych powodów

²¹ Wyniki niniejszego badania potwierdzają podobne badania. E. Ciepucha: Op. cit., s. 70.

²² *Spoleczeństwo w drodze do wiedzy. Raport o stanie edukacji 2010*. Red. M. Fedorowicz. IBE, Warszawa 2011, s. 265.

niepodjęcia studiów należy (wskaźniki otrzymały równą wartość) „indeks uczelni nie gwarantuje pracy”, „względy rodzinne”, „pracuję i nie są mi potrzebne studia”. Natomiast żaden z badanych absolwentów nie zaznaczył jako powodu niepodjęcia dalszej edukacji: „nie dostałem się na uczelnię”.

Z dokonanej analizy nadesłanych ankiet absolwentów można wnioskować, że większość młodzieży kształcona w zawodzie technik mechatronik po ukończeniu szkoły podejmuje zatrudnienie. Wskaźniki zatrudnienia jak wiemy rosną wraz z poziomem wykształcenia²³, jednakże młodzież jakby nie dostrzegała tych zależności i po ukończeniu szkoły średniej podejmuje pracę, choćby niezgodną z kształconym zawodem.

K. Szafraniec w raporcie „Młodzi 2011”²⁴ stawia pytanie: „Co lepiej: inwestować w wykształcenie czy lepiej zarabiać?”. W grupie 19-latków, blisko 50% z nich uważa, że lepiej jest jak najwięcej zarabiać niż inwestować i uzyskać jak najlepsze wykształcenie. „Wykształcenie – bardzo wysoko cenione przez młodzież w dwóch ostatnich dekadach – zaczyna nieco tracić na znaczeniu”²⁵.

Podsumowanie

Na podstawie badań grupy uczniów/absolwentów kształconych w zawodzie technik mechatronik można stwierdzić, że wybór zawodu podejmowany jest głównie na podstawie czynnika racjonalnego, tj. perspektywy dobrze płatnej pracy (o ile na potrzeby niniejszej pracy pozwalamy sobie na utożsamianie racjonalizmu z potocznie rozumianym pragmatyzmem).

Jest to podkreślenie pragmatycznego i utylitarnego aspektu wyboru zawodu przez uczniów oraz nadaniu praktycznemu kształceniu większej wartości.

Rzeczywistość rynku pracy zweryfikowała dokonane wybory zawodu. Badanie losów zawodowych absolwentów kształconych w zawodzie technik mechatronik wykazało, że średnio na pięciu zatrudnionych jeden spośród nich pracuje w wyuczonym zawodzie. Większość odpowiadających na ankietę pracuje (analiza nadesłanych ankiet wskazuje, brak absolwentów o statusie osoby bezrobotnej, jedna osoba studiująca wskazała, że pracy szuka) określając ten wybór jako zaplanowany, tj. świadomy wybór ścieżki zawodowej.

²³ Ibid., s. 262-263.

²⁴ K. Szafraniec: *Młodzi 2011*. Red. M. Boni. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2011, s. 42.

²⁵ Ibid., s. 45.

W badanej grupie absolwentów obserwuje się zjawisko obniżania aspiracji edukacyjnych. Młodzież mniej wartościując wyższe wykształcenie, po ukończeniu szkoły podejmuje zatrudnienie, choćby niezgodne z kształconym zawodem.

Przesłanki dokonywanych wyborów zawodu przez uczniów, ocena dokonanego wyboru zawodu, pragmatyczne myślenie i działanie, pragnienie podjęcia zatrudnienia nawet niezgodnego z posiadanym wykształceniem przez absolwentów szkół zawodowych i chęć konsumowania dowodzą, że daleko jest im do filozofii hedonistycznych hipisów, a bliżej do współczesnej pragmatycznej donżuanerii.

THE GENERATION OF DON JUAN – CHOICE OF PROFESSION IN THE CONTEXT OF FUTURE CONSUMPTION

Summary

The aim of this paper is an attempt of unravelling of the career pathways of a group of a secondary vocational school's graduates in context of their career choice, as well as the preparation for the choice of career or higher education they have received at school. The graduates have been subject to panel surveys during their consecutive stages of professional development, i.e. during their school education as well as after the graduation. Their situation, behaviour and choices are put in the context of the phenomenon known as the postmodernity. The paper is composed of two parts. The first one comprises analysis of the factors determining the career choice as well as the graduates' own insights upon their choices made during the last year of schooling. The second part is dedicated to the analysis of the graduates' opinions upon the preparation for the future employment or higher education, which they have undergone at school. The accuracy of the graduates' choices as well as very process of entering the labour market is subject to a thorough analysis. The examination of the graduates' careers yields valuable information on the educational performance of the school itself, as well as the relevance of the curriculum to the labour market expectations. The subject of the paper fits in to the issue of integration of the vocational education into the labour market demands.